Demografi och samhällsutmaningar

ksp:s årskonferens i Borlänge
23-25 september 2026

Åsa Hansson och Kristoffer Lundberg
Utredningen för en framtid med barn

Trots generös familjepolitik och ett relativt jämställt samhälle föds det färre barn i Sverige

Källa: SCB (2025).

- Den summerade fruktsamheten i Sverige var 1,42 år 2025 – den lägsta nivån sedan 1751.
- Varje generation blir ~30 % mindre än den föregående.
- Kopplingen till konjunkturen förefaller vara bruten.

Regeringen tillsatte utredningen för en framtid med barn

- Regeringen beslöt den1 juli 2025 att tillsätta en utredning för att analysera orsakerna till och konsekvenserna av Sveriges sjunkande födelsetal.

- Utredningen ska identifiera hinder för familjebildning och föreslå åtgärder för att skapa ett mer familjevänligt samhälle, vilket i sin tur ska bidra till en hållbar befolkningsutveckling och stärka realekonomin.

Utredningen för en framtid med barn

- 7 skrifter på svenska
- 3 skrifter på engelska

Minskad benägenhet att bli förälder

Åldersdifferentierade fruktsamhetstal, 1950-2024
Beräknat antal barn per 1000 kvinnor

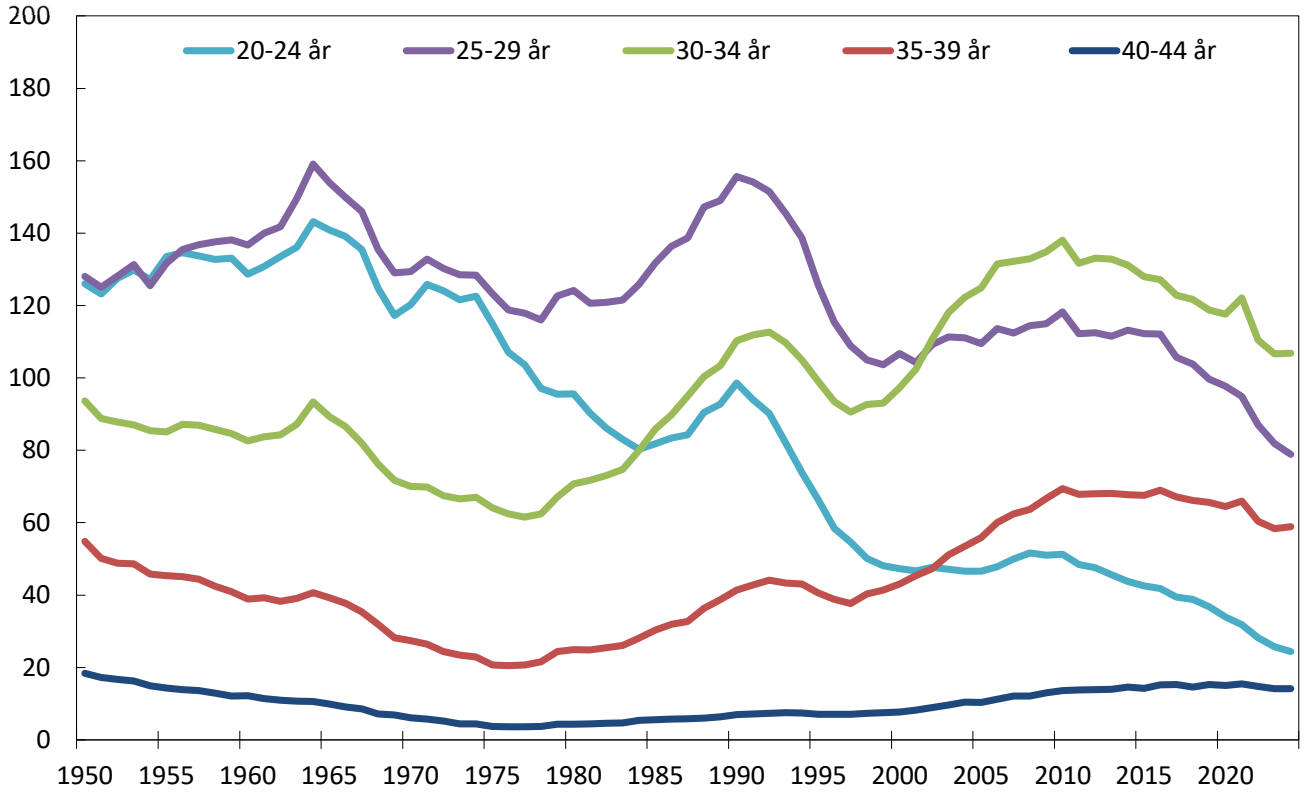

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB)

Konsekvenser

Det ekonomiska kretsloppet

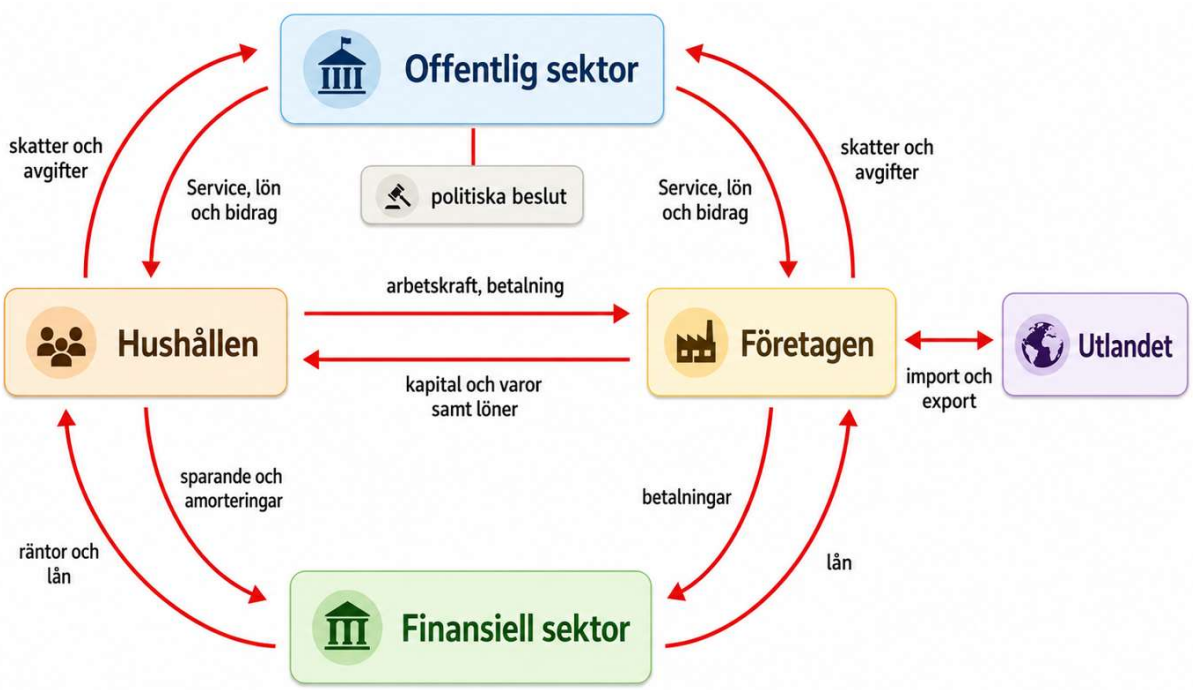

- Vad händer med ett samhälle som avvecklas?
- Vilka effekter har demografin på svensk ekonomi och välfärd?

Sex olika demografiska scenarier

Stabil demografi: positiv migrationsbalans och en återgång till en summerad fertilitet på 1,73 barn per kvinna.
(1) **Dagens barnafödande**: Fruktsamhet på dagens nivå, samma migration och dödlighet som i stabil demografi.
(2) **Dagens barnafödande och låg migration**.
(3) **Minskat barnafödande**: Fruktsamheten fortsätter att minska enligt den historiska trenden från 2010 och fram till år 2050, för att därefter stabiliseras på 0,72 barn per kvinna.
(4) **Dagens barnafödande och ingen migration**.
(5) **Minskat barnafödande och låg migration**.

Sveriges befolkning från 1860 till år 2025 och framskrivningar framtill år 2100

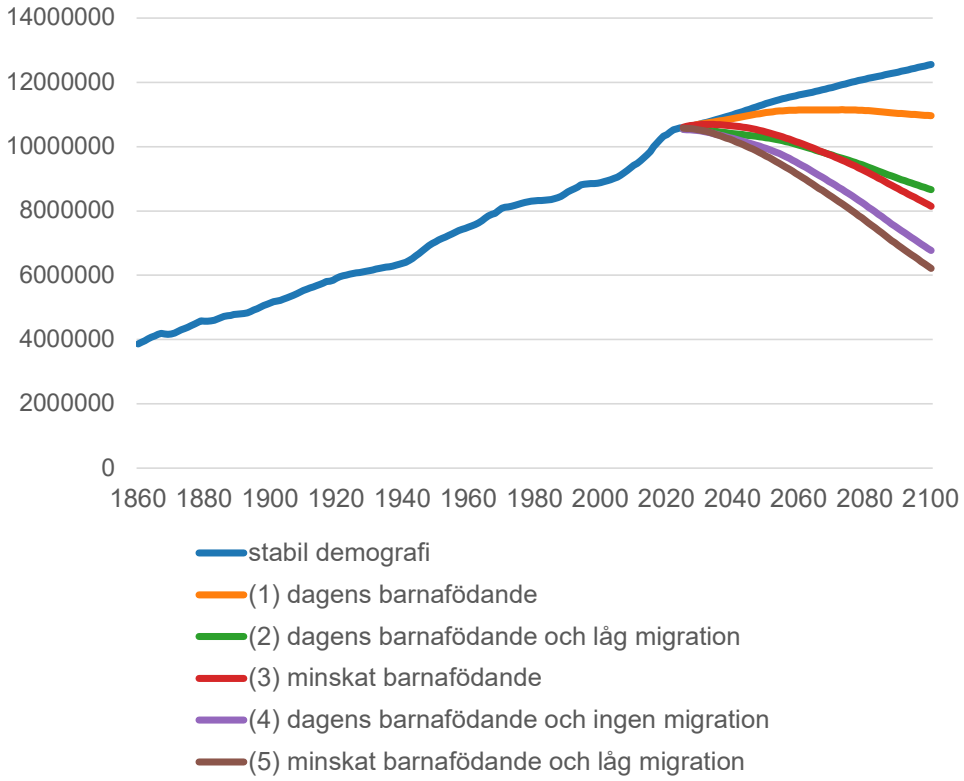

- **Stabil demografi:** Befolkningen ökar till ca 12,6 miljoner år 2100 (+2 miljoner), drivet av fortsatt migration och ökad livslängd.
- **Minskad befolkning:** Vid dagens barnafödande och minskad migration blir befolkningen 8,7–11 miljoner (−1,9 till +0,4 miljoner).
- **Kraftig minskning:** Vid minskat barnafödande och låg/ingen migration sjunker befolkningen till 6,2–8,1 miljoner (−2,4 till −4,4 miljoner).

Bruttonationalproduktens storlek år 2100, per scenario

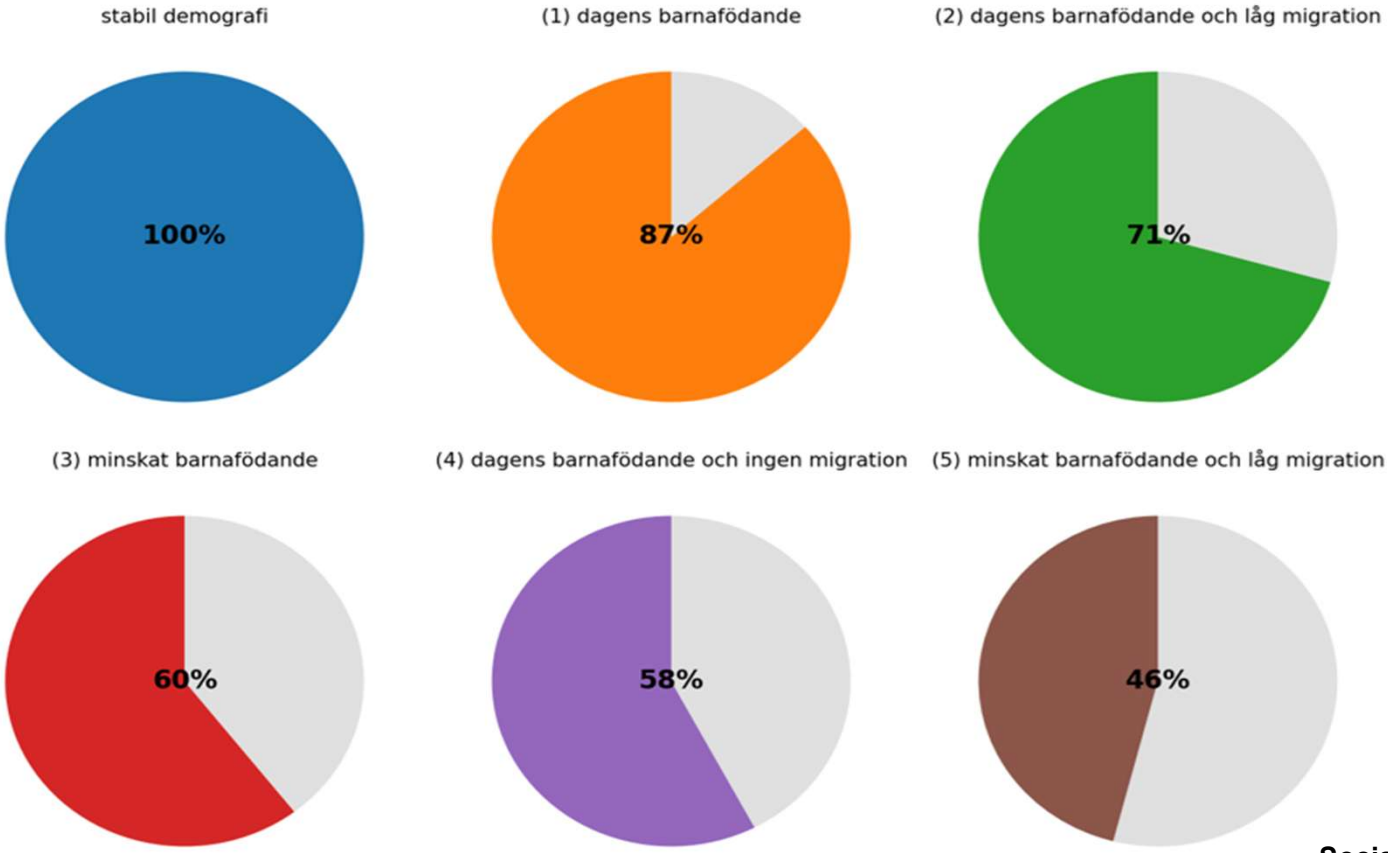

Socialdepartementet

BNP per capita i olika scenarier i relation till stabil demografi, 2025-2100

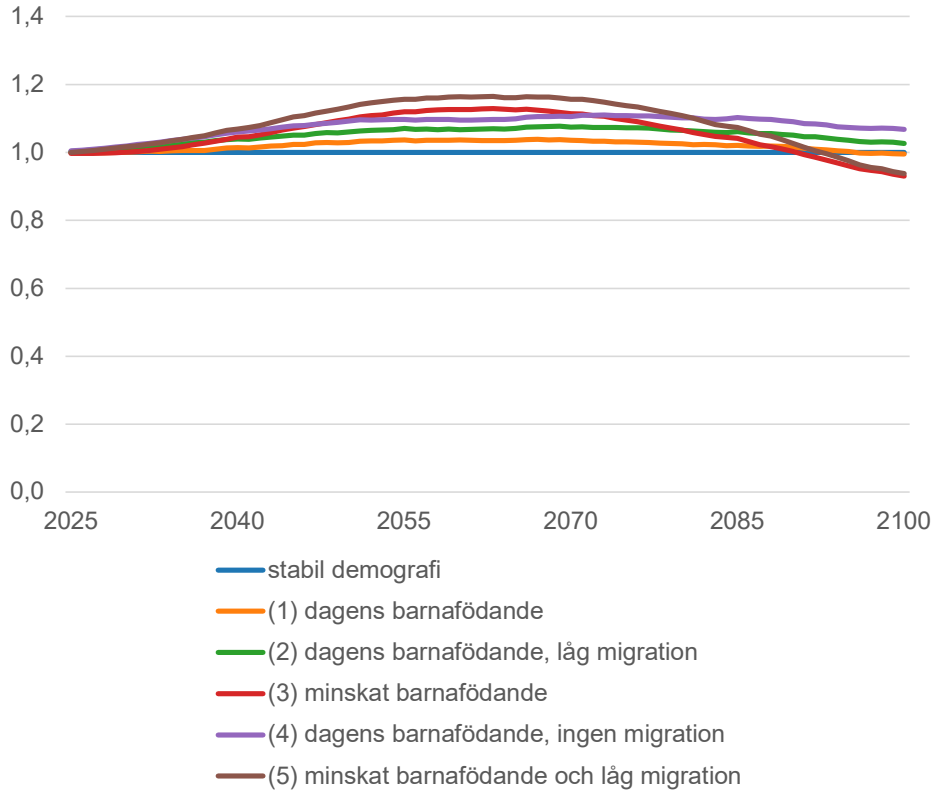

- BNP per capita ökar initialt jämfört med stabil demografi, framför allt i scenarier med minskat barnafödande och låg migration
- Individer med förhållandevis låga inkomster har fallit bort
- På lång sikt minskar BNP per capita jämfört med stabil demografi i scenarier med lågt barnafödande och låg migration

Hur upprätthåller vi en jämn välfärd över livet när befolkningen krymper och åldras?

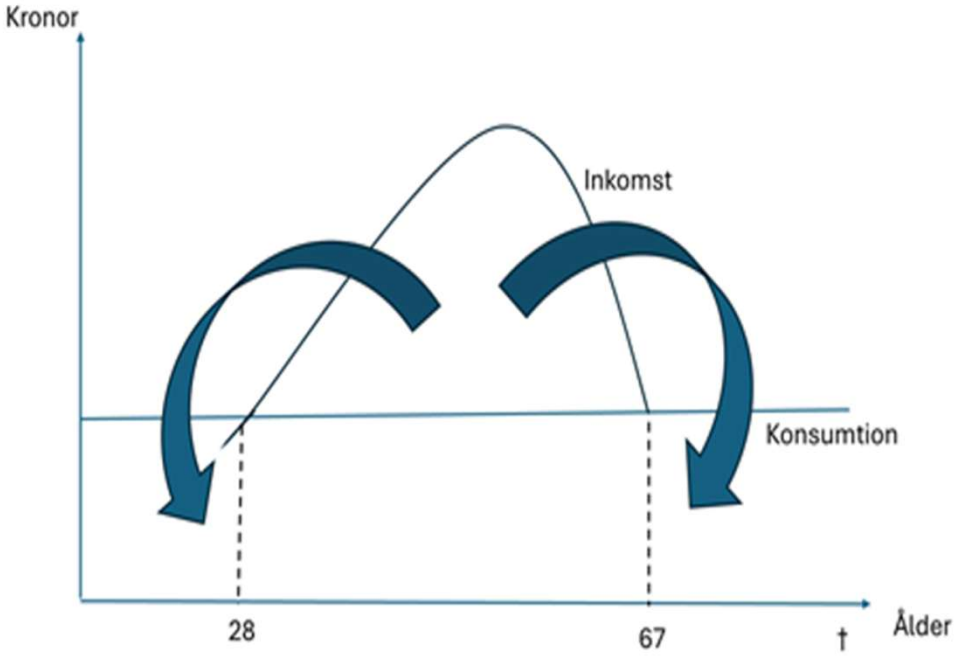

Tre metoder att jämna ut välfärden över livet:

- **Familjen**
- **Offentlig sektor**
- **Marknad**

Vi fördelar mest till unga och äldre

Fördelningen av offentliga välfärdstjänster för olika åldersgrupper 2023 Kronor i 2023 års priser.

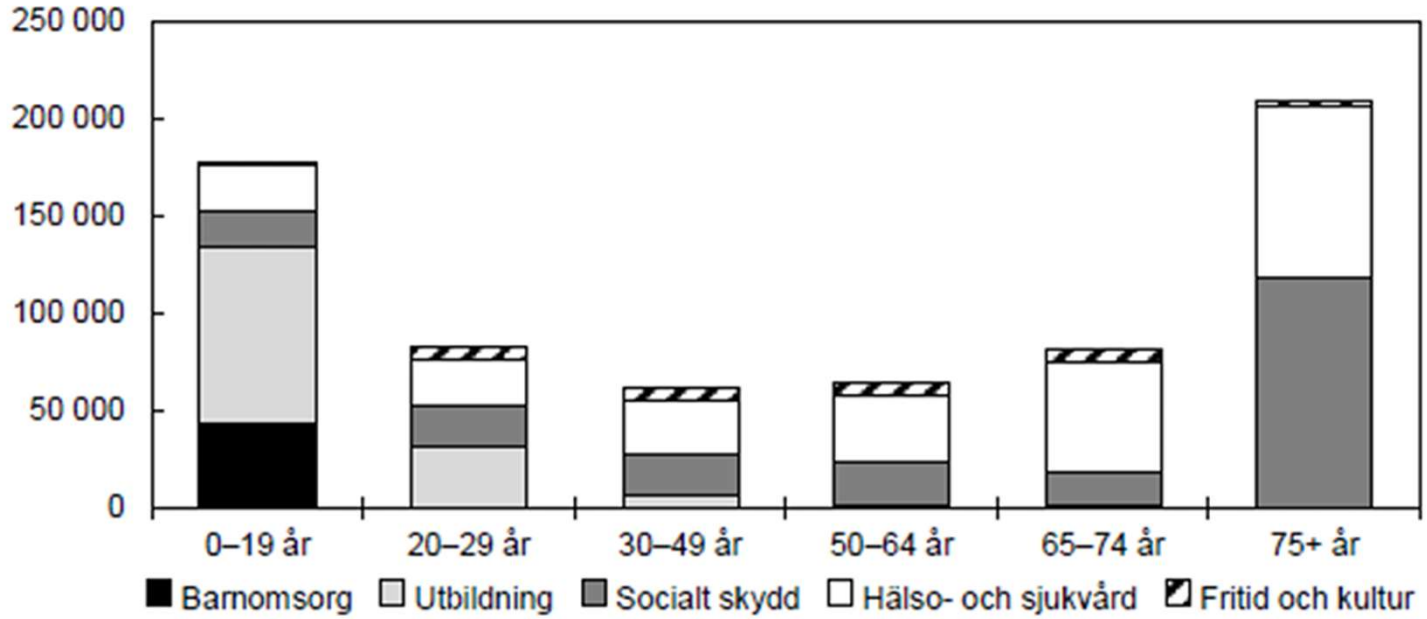

Anmärkning: I diagrammet används begreppet barnomsorg för välfärdstjänster inom områden förskola, pedagogisk omsorg och fritidshem.

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB)

Finansiellt sparande i offentlig sektor som andel av BNP

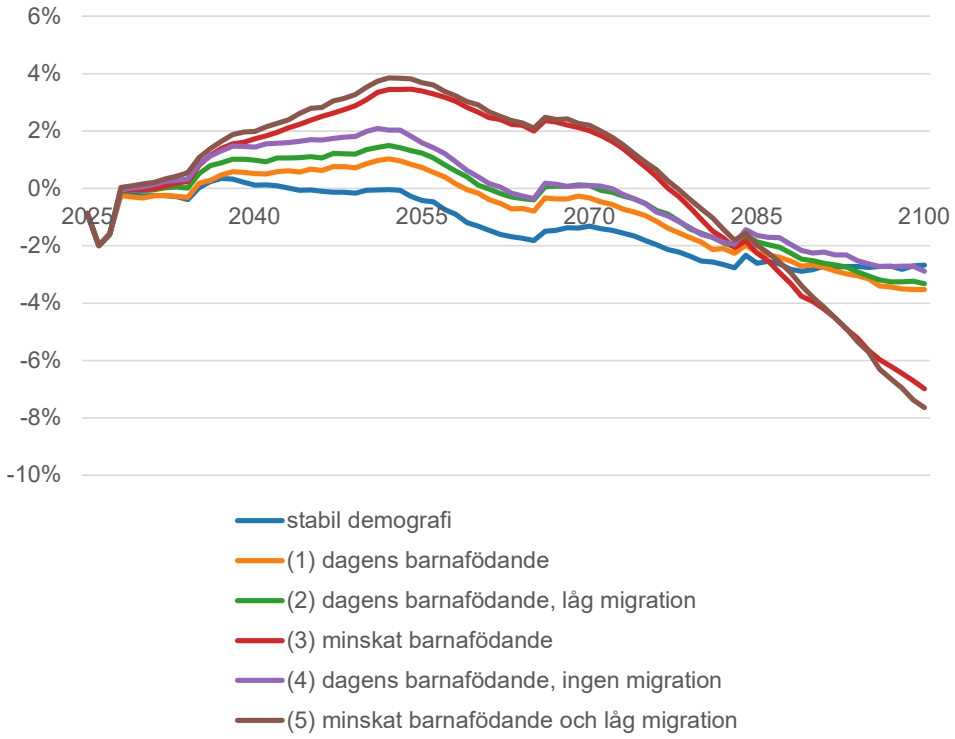

- Utgifter för barn minskar vilket förbättrar de offentliga finanserna
- Tar relativt lång tid innan det finansiella sparandet blir negativt vid minskat barnafödande
- Beräkningarna antar perfekt anpassning och skalbarhet
- Viktigt att det finansiella utrymme som skapas används omsorgsfullt

De olika huvudmännen påverkas olika mycket

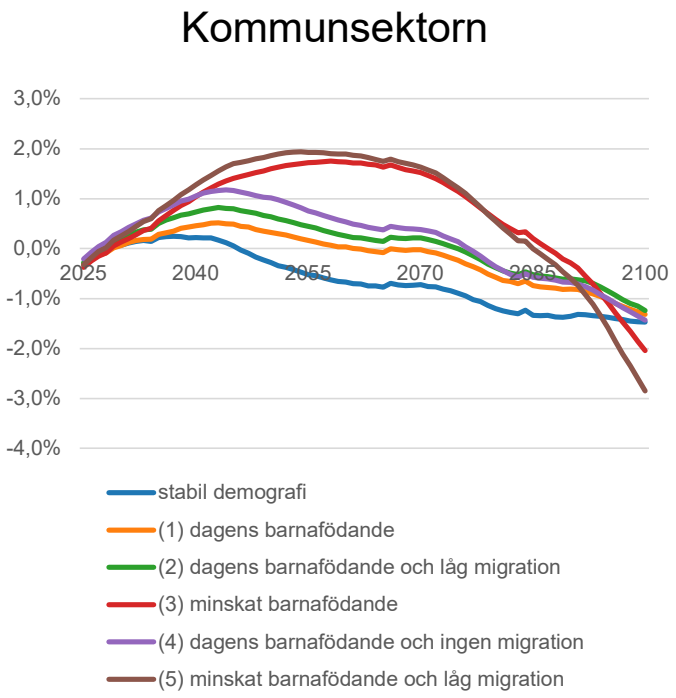

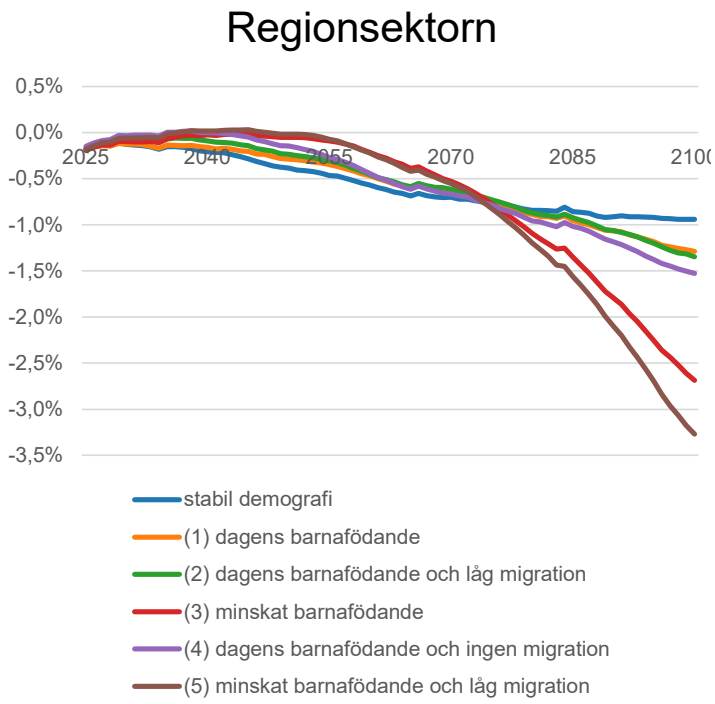

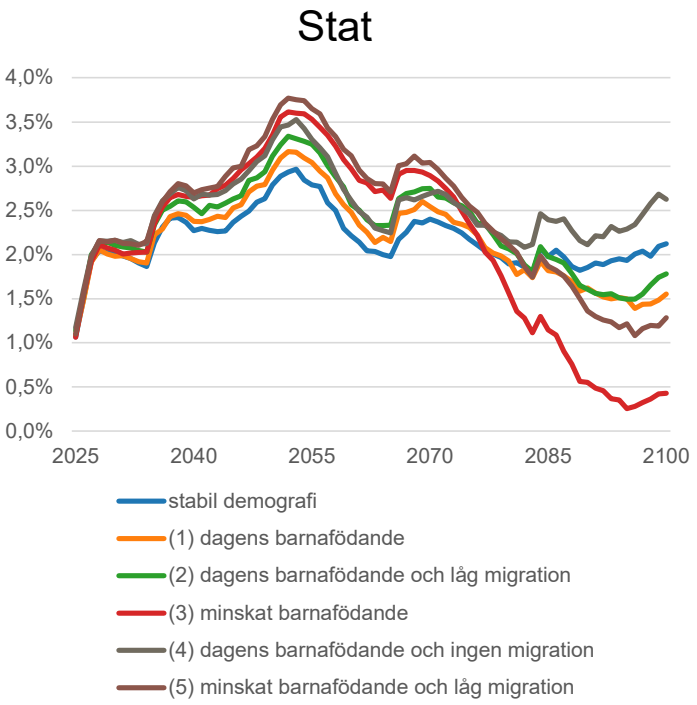

Demografiska utmaningar och ekonomisk politik

Krympande och åldrande befolkning

- **BNP faller** och den ekonomiska tillväxttakten sjunker.
- **Befolkningsstrukturen** viktigare än storleken. Färre yngre → färre innovationer och nya företag → minskad produktivitet
- **Offentliga finanser** förbättras initialt, för att på långsikt kraftigt försämras
- En krympande befolkning påverkar **alla marknader och sektorer**
- Färre barn **förbättrar de offentliga finanserna** på kort sikt men på bekostnad av en krympande hushåll- och företagssektor

Varför agera nu?

- Anpassningen till en åldrande och minskande befolkning är **komplex och omfattande**
- **Osäkerhet kring effektiva åtgärder** – det tar tid att undanröja hinder för familjebildning och att få effekt
- **Ju längre tid innan politiken engagerar sig desto svårare och kostsammare** blir omställningen och anpassningen
- **Fler barn och unga är avgörande** för långsiktig ekonomisk tillväxt, stark välfärd och social hållbarhet
- **Investera i framtiden** utgifter för barn och unga bör ses som investeringar, inte kostnader

Varför agera nu?

- Kommer sannolikt att krävas **ett batteri av åtgärder** för att vända trenden
- **Strukturreformer** som underlättar att vara ung och att etablering
- **Teknikutvecklingen** ökar produktiviteten och kan kompensera till viss del men ännu ovisst
- **Migration** spelar stor roll, viktigt att Sverige är ett **attraktiva land** att komma till för framförallt unga människor
- Sverige i ett **förhållandevis gott läge** med goda offentliga finanser, relativt ung befolkning och hög fruktsamhet → **konkurrensfördel** som vi bör använda

”Fruktsamhetspremieringar, skattelindringar för barnrika familjer och dylikt komma möjligtvis att ge oss en kortvarig illusion av att vi föra en positiv befolkningspolitik, men de komma att lämna fruktsamhetsutvecklingen tämligen oberörd. Vill man vinna mer än en illusion får man nog rätt grundligt reformera hela samhället.”
(Alva och Gunnar Myrdal, 1934)

Tack!

www.framtidmedbarn.se

Regeringskansliet

ENFRAMTIDMEDBARN